

مقایسه ویژگی‌های روان‌شناختی و شخصیتی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی شهر بوشهر

فریبا تشکری^۱

^۱ کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی‌های روان‌شناختی و شخصیتی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی شهر بوشهر انجام گرفته است. روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زنان آسیب‌دیده و عادی شهر بوشهر می‌باشد. از بین زنان آسیب‌دیده و عادی شهر بوشهر تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند، که برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای استفاده شد. در این تحقیق جهت جمع‌آوری اطلاعات از دو پرسشنامه‌ی روان‌شناختی چندمحوری مینه‌سوتا (MMPI)، پرسشنامه شخصیتی NEO استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آمارهای توصیفی مانند میانگین، انحراف معیار و توزیع فراوانی و روش‌های آمار استنباطی مانند ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون و تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد بین ویژگی‌های روان‌شناختی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌دار وجود دارد، بین ویژگی‌های شخصیتی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های روان‌شناختی، ویژگی‌های شخصیتی، زنان آسیب‌دیده اجتماعی، زنان عادی، شهر بوشهر

مقدمه و بیان مساله

با نگاهی مددکارانه به آسیب‌های اجتماعی قرن بیست و یکم که دیدگاهی مرکب از علم جامعه‌شناسی و روانشناسی است متوجه می‌شویم که توسعه زندگی شهری، گسترش بی‌رویه مهاجرت از روستا به شهرهای بزرگ، افزایش حاشیه‌نشینی، بیکاری، فراوانی مشکلات اقتصادی- اجتماعی و جوان بودن درصد بالایی از افراد جامعه‌ایران باعث افزایش کمی و کیفی آسیب‌های اجتماعی شده و زمینه مناسبی برای ابتلا به انواع آسیب‌ها مخصوصاً برای زنان فراهم گردیده است. آسیب‌های اجتماعی که به تعبیر بعضی از اندیشمندان حاصل و معلول مستقیم انقلاب صنعتی هستند، در اکثر جوامع وجود دارند و تأثیرات خود را می‌گذارند. آسیب‌های اجتماعی پدیده‌هایی متنوع، نسبی و متغیرند. پرخاشگری، جنایت، خودکشی، طلاق، اعتیاد و تن‌فروشی نمونه‌هایی از آسیب‌های اجتماعی هستند که کیفیت آن‌ها برحسب زمان و مکان تغییر می‌کند. اطلاع از وضعیت آنان در ابعاد مختلف و برنامه‌ریزی جهت اصلاح وضعیت آن‌ها در سلامت کل جامعه مؤثر خواهد بود. با توجه به اینکه زنان نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند سلامت زنان بر سلامت خانواده و جامعه تأثیر می‌گذارد و به پیشبرد اهداف رشد و توسعه کشور کمک می‌کند. تحقیقات متعدد در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که جامعه‌ی زنان به دلایل متعدد بیش از مردان در معرض اختلالات روانی و مسائل روانی - اجتماعی قرار دارند. زنان بار مسئولیت‌های مرتبط با نقش‌های همسری، مادری و مراقبت از دیگران را بر عهده‌دارند و بخش عمده‌ی نیروی کار و کسب درآمد در یک‌چهارم تا یک‌سوم خانوارها را تشکیل می‌دهند (احمدی و همکاران، ۱۳۸۵). زنان آسیب‌دیده به زنانی گفته می‌شود که حداقل در یکی از گروه‌های زیر قرار می‌گیرند: همسران زندانیان، همسران مصرف‌کنندگان مواد، زنانی که مصرف‌کننده مواد می‌باشند، زنانی که شرکای جنسی متعدد یا خارج از چارچوب خانواده دارند. آمارهای موجود نشان می‌دهد که شیوع جرم زنان در بسیاری از کشورها در حال افزایش است (بشری اولاد و همکاران، ۱۳۸۶). به عبارتی زنان نخستین قربانیان بسیاری از انحرافات و جرائم اجتماعی‌اند. لذا ویژگی‌های روان‌شناختی، شخصیتی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی متفاوت خواهد بود که با توجه به شرایط و ویژگی‌های افراد در محیط اجتماعی و خانواده می‌باشد. شخصیت عاملی تأثیرگذار در سازگاری و سلامت عمومی و مجموعه‌ای سازمان یافته، واحد و متشکل از خصوصیات نسبتاً پایدار و ثابت است که موجب تمایز افراد از یکدیگر می‌شود. اصطلاح شخصیت به طور خلاصه برای توضیح دادن ثبات در رفتار فرد در طول زمان و موقعیت‌ها و تفاوت‌های رفتاری در بین افرادی که به موقعیت یکسان واکنش نشان می‌دهند به کار برده می‌شود. خشونت خانگی علیه زنان همواره از تمام کشورها و جوامع اقتصادی و اجتماعی گزارش می‌شود ولی دستیابی به آمار و اطلاعات آن بسیار مشکل است چرا که زنان در بسیاری از فرهنگ‌ها دارای جایگاه ضعیف اقتصادی و اجتماعی بوده و به همین علت اغلب خشونت علیه آنان به ویژه در محیط خانواده شناسایی نشده و در بعضی موارد حتی به گونه‌ای مشروع توجیه می‌شود (معزی و همکاران، ۱۳۸۷). زنان عصر حاضر بیش از زنان دیگر اعصار از چارچوب خانه خارج شده، آزادی بیشتری پیدا کرده و همچنین در معرض آسیب‌های بسیار واقع شده‌اند. با نگاهی به زندان و بازداشتگاه زنان می‌توان پی برد که عده‌ای از آنان به جرگه بزهکاران و مجرمان پیوستند که عوامل بسیاری در این امر دخیل‌اند. تأمین امنیت جسمی، عاطفی و روانی زنان در خانواده از عوامل مهم در ثبات و پایداری خانواده محسوب می‌گردد و عدم امنیت و سلامت روانی آن‌ها می‌تواند منشأ بسیاری از مشکلات در خانواده و جامعه شود. شناخت تفاوت در بین ویژگی‌های زنان آسیب‌دیده در مقایسه با زنان عادی در برنامه‌ریزی‌های توسعه کشور مؤثر می‌باشد. بر این اساس، این مطالعه بر آن است تا با مقایسه ویژگی‌های روان‌شناختی، شخصیتی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی شهر بوشهر به منظور افزایش آگاهی عمومی و ارائه‌ی راهکارهای مناسب برای پیشگیری خشونت و بهبود وضعیت سلامت روان زنان گام بردارد.

مبانی نظری

امروزه جوامع گسترده به دلیل پیچیدگی‌های خاصی که در این نوع جوامع وجود دارد، با مشکلات و مسائل فراوانی در زمینه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی روبرو هستند و همیشه همراه با پیشرفت با انواع آسیب‌های اجتماعی روبرو بوده‌اند. مسائل مربوط به آسیب‌های اجتماعی از دیرباز در جوامع بشری مورد توجه اندیشمندان بوده است. هم‌زمان با گسترش انقلاب صنعتی، دامنه نیازمندی‌ها، محرومیت‌های ناشی از نبود امکان برآورده شدن خواست‌ها و نیازهای زندگی باعث گسترش شدید و دامنه‌دار فساد، اعتیاد، بزهکاری، سرقت، انحرافات جنسی و دیگر آسیب‌ها شده است. انسان عنصری اجتماعی است و در نظام خلقت او چنان آفریده شده که قادر به زندگی در تنهایی نمی‌باشد. نیازهای حیاتی انسان عمدتاً نیازهای اجتماعی‌اند، انسان به تولید به تناسل و تولد به ایجاد امنیت و انتقال معرفت نیاز دارد و برای تأمین این نیازها راهی جز همکاری با دیگر انسان‌ها و کار گروهی و ارتباط گروهی ندارد. نقش خانواده به عنوان کوچک‌ترین واحد اجتماعی یا کارکردهای مختلف آن، می‌تواند هم در جنبه مثبت آن یعنی ایجاد کانون آرامش و هم در جنبه منفی یعنی ایجاد آسیب اجتماعی، بسیار مهم و تأثیرگذار باشد.

ریف^۱ و همکاران (۱۹۹۷؛ به نقل از ویسینگ وفوری، ۲۰۰۰) یک الگوی چندبعدی از سلامت روان‌شناختی را مفهوم‌سازی و عملیاتی کرده‌اند. بر اساس این الگو ویژگی‌های روان‌شناختی عبارت‌اند از:

۱- پذیرش خود: به نگرش مثبت خود، شناخت جنبه‌های مختلف خود که می‌تواند مثبت یا منفی باشد و احساس مثبت درباره گذشته خود.

۲- رابطه مثبت با دیگران: داشتن رابطه گرم، رضایت‌بخش و توأم با ارتباط دیگران، توجه به سلامتی و خشنودی دیگران، احساس همدردی قوی با سایر افراد.

۳- خود پیروی، مستقل و خودمختار بودن: توانایی مقاومت در برابر فشارهای اجتماعی، توانایی تنظیم رفتار از درون و ارزیابی خود به وسیله معیارهای شخصی.

۴- غلبه بر محیط: داشتن حس غلبه و برتری بر محیط، مهار کردن ارائه پیچیده‌ای از فعالیت‌های بیرونی استفاده مؤثر بردن از فرصت‌های به عمل آمده، توانایی انتخاب یا ایجاد زمینه‌های مناسب برای نیازها و ارزش‌های شخصی.

۵- هدفمندی در زندگی: داشتن هدف و جهت در زندگی، معنی دادن به زندگی در حال و گذشته، داشتن عقیده و باوری که به زندگی هدف می‌دهد.

۶- رشد شخصی: احساس رشد ممتد داشتن خود را در حال رشد و تحول دیدن، گشاده‌رو بودن برای تجارت جدید، داشتن حس تشخیص، توانایی بالقوه خود (باباپور خیرالدین و همکاران، ۱۳۸۲).

کلمه شخصیت معادل کلمه **Personality** انگلیسی است در حقیقت از ریشه لاتین **Persona** گرفته شده که به معنی نقاب یا ماسکی بود که در یونان و روم قدیم بازیگران تئاتر بر چهره می‌گذاشتند. این تعبیر تلویحاً اشاره بر این مطلب دارد که شخصیت هرکس ماسکی است که او بر چهره خود می‌زند تا وجه تمیز او از دیگران باشد (فکوهی، ۱۳۸۱)

^۱ Rif

^۲ Vysyng savings

شخصیت مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و تمایلات نسبتاً پایداری است که مشترکات و تفاوت‌ها در رفتار روانی افراد را که دارای استمرار زمانی است، مشخص می‌سازد و ممکن است در همان لحظه به آسانی به عنوان پیامد مجرد فشارهای اجتماعی و زیستی درک نشود. به عبارتی شخصیت، بیانگر آن دسته از ویژگی‌های فرد یا افراد است که شامل الگوهای ثابت فکری، عاطفی و رفتاری آن‌هاست. با این وصف، ویژگی‌های شخصیت بر تفاوت‌های بین افراد تمرکز دارد. ترکیب و تعامل ویژگی‌ها مختلف است که شخصیت یک فرد را تشکیل می‌دهد و این برای هر شخص، یگانه و منحصر به فرد است (جان،^۳ ۱۹۹۸).

شخصیت به همه خصلت‌ها و ویژگی‌هایی اطلاق می‌شود که معرف رفتار یک شخص است، از جمله می‌توان این خصلت‌ها را شامل اندیشه، احساسات، ادراک شخص از خود، وجهه نظرها، طرز فکر و بسیاری عادات دانست. اصطلاح ویژگی شخصیتی به جنبه خاصی از کل شخصیت آدمی اطلاق می‌شود (فکوهی، ۱۳۸۱).

هیلگارد^۴ شخصیت را الگوهای رفتار و شیوه‌های تفکر که نحوه سازگاری شخص را با محیط تعیین می‌کند تعریف کرده است. در حالی که برخی دیگر «شخصیت» را به ویژگی‌های «پایدار فرد» نسبت داده و آن را به صورت مجموعه ویژگی‌هایی که با ثبات و پایداری داشتن مشخص هستند و باعث پیش‌بینی رفتار فرد می‌شوند تعریف می‌کنند.

پیشینه تحقیق

محمدنسل (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی آثار برنامه‌های تلویزیونی، به این نتیجه دست یافت که رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی و بخصوص تلویزیون در هدایت و تربیت و بالا بردن شعور اجتماعی نقش مؤثری ایفا می‌کند و به عکس در صورتی که برنامه‌های آن بدون کارشناسی یا هدف آن برخلاف خیر و صلاح عمومی باشد، می‌تواند باعث گمراهی، انحراف و فساد مردم شود. با تبدیل خانواده گسترده به هسته‌ای و با افزایش جمعیت شهرنشین، بخشی از کارکرد جامعه‌پذیری که در گذشته یگانه عامل آن خانواده بود به رسانه‌های جمعی واگذار شده است و بدین ترتیب رسانه‌های جمعی در انتقال اطلاعات و آگاهی نقش مهمی یافته‌اند.

مهدوی (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان پیشگیری از جرم (پیشگیری رشد مدار)، به این نتیجه دست یافت که برای پیشگیری از بزهکاری نوجوانان پیشگیری وضعی از جرم با راهکارهای پیشگیری رشد مدار و جامعه مدار باید نقاط کور یکدیگر را روشن ساخته تا به این ترتیب از دستاوردهای متقابل هم در جهت تکمیل روش‌های پیشگیری از بزهکاری که هدف مشترک همه آن‌هاست؛ و جلوگیری از افراط و تفریط‌های بی‌جا در رابطه با مشکل بزهکاری کمال بهره‌برداری حاصل شود. نتیجه دیگری که می‌توان اشاره کرد این است که در بسیاری از موارد، مرز بین بزهکاری و بزه دیدگی طفل مبهم بوده و تشخیص آن بسیار دشوار است. با توجه به رابطه‌ی موجود بین بزه دیدگی و بزهکاری طفل، مبارزه با بزه دیدگی می‌تواند نقش مؤثری در پیشگیری از بزهکاری، ایفا نماید. به طور کلی، سیاست جنایی ایران در این زمینه می‌بایستی مبتنی بر مبارزه با بزه دیدگی و حمایت از طفل بزهکار باشد. به این معنی که باید با هرگونه بزه دیدگی طفل مبارزه نمود (حتی با اعزام به نهادها و مؤسسه‌ها) و برای طفلی که اعمال و رفتار او موجب نقض قواعد کیفری گردیده، تدابیر اصلاحی و حمایتی را در پی گرفت.

^۳ Jan

^۴ Hylgard

فرضیه های تحقیق

- ۱ - بین ویژگی های روان شناختی در زنان آسیب دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی دار وجود دارد.
- ۲ - بین ویژگی های شخصیتی در زنان آسیب دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی دار وجود دارد.

روش شناسی تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی می باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل زنان آسیب دیده و عادی شهر بوشهر می باشد. حجم نمونه مشتمل بر ۲۰۰ نفر می باشد که از بین جامعه آماری برگزیده شدند. گفتنی است این تحقیق دارای دو جامعه آماری خواهد بود که شامل جامعه زنان آسیب دیده و جامعه زنان عادی می باشد که از هر یک به طور تصادفی نمونه مورد نظر انتخاب شدند. نمونه به دلیل محدودیت محقق در انتخاب این گروه در سطح شهر، از زنان آسیب دیده ساکن در مرکز نگهداری وابسته به انتخاب شد. از روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای استفاده شد. ابزارهای جمع آوری اطلاعات، شامل پرسشنامه روان شناختی چندمحوری مینه سوتا (MMPI)، پرسشنامه شخصیتی NEO می باشد. برای تحلیل داده ها از آمارهای توصیفی مثل میانگین، انحراف معیار و توزیع فراوانی استفاده شد و برای آزمون فرضیه ها از آمارهای استنباطی مثل ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون و تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) استفاده شد.

تحلیل داده ها

برای بررسی طبیعی بودن نمرات به دست آمده از آماره های کجی و کشیدگی استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره یک ارائه شده است.

جدول شماره یک: کجی و کشیدگی برای بررسی نرمال و طبیعی بودن متغیرهای پژوهش

متغیرها	کجی	کشیدگی
شخصیتی	.۴۵۷	.۳۶۲
روان شناختی	-.۵۲۱	.۷۲۱

همان طور که در جدول شماره یک، مشاهده می شود همه متغیرهای فوق از آنجا که آماره های بین ۲+ تا ۲- دارند، دارای توزیع نرمال و طبیعی می باشند؛ بنابراین این پیش فرض در پژوهش حاضر رعایت شده است. آزمون کلموگروف - اسمیرنوف و آزمون شاپیرو - ویلک نیز برای آگاهی از نرمال بودن داده های پژوهش مورد استفاده قرار گرفت.

جدول شماره دو: آزمون کلموگروف - اسمیرنوف و آزمون شاپیرو - ویلک برای آزمون نرمال بودن داده ها

آزمون کلموگروف - اسمیرنوف			آزمون شاپیرو - ویلک		
آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری	آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری
.۰۶۴	۱۹۹	.۴۲۱	.۶۵۷	۱۹۹	.۱۲۵

روان‌شناختی	۰۰۷۷	۱۹۹	۳۵۲	۸۵۴	۱۹۹	۲۷۸
-------------	------	-----	-----	-----	-----	-----

با توجه به نتایج جدول شماره دو سطح معنی‌داری متغیر ویژگی‌های شخصیتی در آزمون کلموگروف - اسمیرنوف ($Sig=$ ۰/۴۲۱) و در آزمون شاپیرو - ویلک ($Sig= 0/125$)، به دست آمد. سایر متغیرها در جدول بالا مشخص می‌باشد. با توجه به اینکه در آزمون کلموگروف - اسمیرنوف و آزمون شاپیرو - ویلک سطح معنی‌داری تمام متغیرها بالاتر از $Sig=0/05$ نشان‌دهنده نرمال بودن داده‌ها می‌باشد، می‌توان گفت که توضیح داده‌ها نرمال است. در تحلیل واریانس چند متغیره، حداقل باید دو متغیر وابسته داشته باشیم و متغیرهای وابسته باید در سطح کمی (فاصله‌ای - پیوسته) باشند. همچنین متغیرهای مستقل عامل نیز باید در سطح کیفی (اسمی-ترتیبی) باشند که در پژوهش حاضر این فرض نیز رعایت شده است.

یافته های تحقیق

۱ - بین ویژگی‌های روان‌شناختی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

جدول شماره سه: آزمون همبستگی پیرسون

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	زنان آسیب‌دیده	زنان عادی
ویژگی‌های روان‌شناختی	ضریب همبستگی	۰۴۱۲	۰۲۵۶
	سطح معناداری	۰۰۰۰	۰۰۰۰
	تعداد	۲۰۰	۲۰۰
	ضریب تعیین	۰۱۶۳	۰۰۷۳

یافته‌ها نشان می‌دهد که بین ویژگی‌های روان‌شناختی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی به لحاظ آماری تفاوت معنادار و مثبتی وجود دارد زیرا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بوده و مقدار ضریب همبستگی به دست آمده برای زنان آسیب‌دیده (۰۴۱۲) می‌باشد و برای زنان عادی (۰۲۶۵) می‌باشد. بر این اساس بین دو متغیر فوق تفاوت معناداری وجود دارد و می‌توان گفت که مقدار ۱۶ درصد از واریانس تغییرات ویژگی‌های زنان آسیب‌دیده توسط ویژگی‌های روان‌شناختی قابل تبیین است و مقدار ۷ درصد آن نیز در زنان عادی توسط ویژگی‌های روان‌شناختی آنان قابل پیش‌بینی می‌باشد.

۲ - بین ویژگی‌های شخصیتی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

جدول شماره چهار: آزمون همبستگی پیرسون

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	زنان آسیب‌دیده	زنان عادی
ویژگی‌های شخصیتی	ضریب همبستگی	۰۶۲۳	۰۳۸۴
	سطح معناداری	۰۰۰۰	۰۰۰۰
	تعداد	۲۰۰	۲۰۰

۱۴۷.	۳۸۸.	ضریب تعیین	
------	------	------------	--

یافته‌های فرضیه دوم نشان می‌دهد که بین ویژگی‌های شخصیتی در زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی به لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود دارد، زیرا سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بوده و مقدار ضریب همبستگی به دست آمده برای زنان آسیب‌دیده (۶۲۳) می‌باشد و برای زنان عادی (۳۸۴) می‌باشد. بر این اساس بین دو متغیر فوق تفاوت معناداری وجود دارد و می‌توان گفت که مقدار ۳۸ صدم درصد از واریانس تغییرات ویژگی‌های زنان آسیب‌دیده توسط ویژگی‌های شخصیتی قابل تبیین است و مقدار ۱۴ درصد آن نیز در زنان عادی توسط ویژگی‌های شخصیتی آنان قابل پیش‌بینی می‌باشد.

نتیجه گیری

بر اساس یافته‌ها ویژگی‌های روان‌شناختی در زنان یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های اجتماعی می‌باشد که متأثر از ارتباطات اجتماعی و فرهنگی آنان می‌باشد. لذا بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت که زنان دارای ویژگی‌های روانشناختی چون دوست دار تشریفات، رابطه گرا بوده و تمایل به تماشا و نظر دارند و استعداد بیشتری برای بینش و شهود از خود نشان می‌دهند، می‌خواهند مورد حمایت باشند و به این حمایت اهمیت می‌دهند، ترس زنان بیشتر است تا خشمشان، صحبت کردن و ارتباطات اجتماعی برای زنان مهم است زنان تحمل بیشتری در برابر رنج بدنی نشان می‌دهند تا رنج روحی، زن‌ها عاطفی‌اند، در چهره زنان، هنگام گفت و گو حالت‌های ترس، خشم، تعجب، آرامش، اضطراب و لذت به‌خوبی قابل رؤیت است، می‌باشند اگر به هر دلیلی یکی از این ویژگی‌های روانشناختی زنان از طرف خانواده و اجتماع نادیده گرفته شود یا به اصطلاح سرکوب شود زن خود را شکست خورده تلقی کرده و دچار آسیب‌دیدگی خواهد شد. چون زنان عادی نسبت به زنان آسیب‌دیده اجتماعی کمتر در معرض خطر هستند بنابراین کمتر رنگ و لعاب سرکوب‌شدگی را تجربه می‌کنند و نسبت به زنان آسیب‌دیده اجتماعی شرایط بهتری دارند. ولی نباید از این مسئله چشم پوشید که هر دو نوع زنان آسیب‌دیده اجتماعی و عادی به نوعی با انواع آسیب‌ها در ارتباطند که هر کدام به نوبه خود می‌تواند اثرات جبران‌ناپذیری در آنان ایجاد کند. بر اساس یافته‌ها می‌توان به نقش شخصیت در آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی و تأثیری که در گرایش زنان و مردان به آسیب‌های اجتماعی دارد، اشاره کرد. لذا بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت که زنان آسیب‌دیده اجتماعی دارای ویژگی‌های شخصیتی چون نمی‌توانند مقررات اجتماعی را بپذیرند، نقض مقررات زندگی خانوادگی و اجتماعی، ماجراجویی، لذت‌جویی، دروغ‌گویی، رفتارهای جنسی زود هنگام، اعتیاد به مواد مخدر و الکل، نداشتن برنامه برای آینده، تحریک‌پذیری، بی‌توجهی به امنیت خود و دیگران، بی‌مسئولیتی و فقدان پشیمانی نسبت به اعمال خلاف خویش و سوابق دستگیری به علت نقض قانون می‌باشد که در زنان عادی این ویژگی‌های شخصیتی دیده نمی‌شود یا به نسبت خیلی پایین‌تر رؤیت می‌شود.

پیشنهاده‌ها

- با توجه به نتایج تحقیق توصیه می‌شود، ویژگی‌های ذکر شده در پژوهش حاضر در زنان و طی آموزش‌هایی تقویت و توسعه یابد.
- توصیه می‌شود، ویژگی‌های شخصیتی زنان با دقت بیشتری مطالعه شود و راهکارهای به کار گرفته شده جهت کاهش آسیب‌دیدگی زنان، تقویت شود.

- توصیه می‌شود، به عوامل شخصیتی و خانوادگی زنان آسیب‌دیده توجه بیشتری شود و با حل این عوامل و مشکلات، مسائل و آسیب‌های اجتماعی و شخصیتی در آن‌ها اصلاح گردد.
- با توجه به اهمیت عوامل شخصیتی توصیه می‌شود، آسیب‌های مهم اجتماعی و فرهنگی در زنان آسیب‌دیده شناسایی و راهکارهای حل و فصل آن در ارتباط با این ویژگی‌ها تقویت و توسعه یابد.

منابع

- ابراهیمی ا. موسوی س غ. قاسمی ع. اکبری م. تعیین توزیع فراوانی نوع مشکلات خانواده‌های مراجعه کننده به مراکز مشاوره اصفهان. گزارش طرح پژوهشی شماره ۷۷۰۰۵ معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ۱۳۷۸.
- احمدی، بتول، علی محمدیان، معصومه، گلستان، بنفشه، باقری یزدی، عباس و شجاعی زاده، داود. (۱۳۸۵). *تاثیر خشونت‌های خانگی بر سلامت روان زنان متاهل در تهران*. مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۴، ۲، ۳۵-۴۴.
- بشری اولاد، عبدالهادی و دیگران (۱۳۸۶). "اختلال شخصیت در زنان زندانی شهرهای تهران و کرج"، فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی، سال سوم شماره دوازده.
- دانیتو، آندره مورالی (۱۳۸۳) جامعه‌شناسی روابط جنسی، ترجمه حسن پویان: تهران: توس.
- رابینگتون، ارل و مارتین واینبرگ (۱۳۸۲) رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی، ترجمه رحمت الله صدیق سروسستانی، تهران: دانشگاه تهران.
- فکوهی، ناصر، (۱۳۸۱)، تاریخ اندیشه‌ها و نظریات انسان‌شناسی، تهران: نشر نی.
- معزی، معصومه، اعظمی، مهران، شاکری، مصطفی و پورحیدر، بهروز. (۱۳۸۷). همسر آزاری و ارتباط آن با سلامت روان زنان استان چهارمحال بختیاری. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ۱۶، ۱، ۲۵ - ۲۰.
- مهبودی، مسعود (۱۳۸۱). مقایسه سبک اسناد علی زنان ویژه بازداشت شده با زنان عادی (۱۳۸۸-۱۳۷۷). معاونت امور اجتماعی و توسعه مشارکت‌ها، مرکز امور مشارکت زنان، پایان نام ه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی (دانشکده روان شناسی).
- نصیری، معصومه (۱۳۸۱) کجروی جنسی، علل و زمینه‌های آن. فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوم، شمار ه ۵: ۲۳۸-۲۲۱.
- ویتن، وین (۱۳۸۳). روانشناسی عمومی، ترجمه یحیی سید محمدی، تهران: نشر روان. چاپ اول (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۲).

-Boritch, H (1997) *Fallen Women: Female Crime and Criminal Justice in Canada*, Toronto: ITP Nelson.

-Dalla, R. L. (2000) "Exposing the "Pretty Woman" Myth: A Qualitative Examination of the Lives of Female Street Waliking Prostitutes", *The Journal Of Sex Research*, 37: 344-353.

-Kaplan H. Sadocks B. Synopsis of psychiatry. 9th Ed. Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins; 2007.p.48-50.

-Keyes. C. L. M. (2002). The mental health continuum: from languishing life. *Journal of Health and social Research*. 43: 207-222.

-Maddi, S (1989), Personality theories, Wadsworth, INC.

-Seng, M (1989) Child Sexual Abuse and Adolescent Prostitution: A Comparative Analysis of Adolescence in Canadian Center for Justice Statistic, Street Prostitution in Canada. *Juristat* 13(4).